

EUROOPAN KOMISSIO

Bryssel 25.10.2011
KOM(2011) 685 lopullinen

**EUROOPAN KOMISSIO TIEDONANTO EUROOPAN PARLAMENTILLE,
NEUVOSTOLLE, EUROOPAN KESKUSPANKILLE, EUROOPAN TALOUS- JA
SOSIAALIKOMITEALLE, ALUEIDEN KOMITEALLE JA EUROOPAN
TIETOSUOJAVALTUUTETULLE**

"Vastuullisen yritystoiminnan" paketti

Lissabonin sopimuksen mukaan Euroopan unionin ja sen sisämarkkinoiden perustana on "erittäin kilpailukykyinen sosiaalinen markkinatalous". Säilyttääkseen tämän mallin ja laajentaakseen sen käyttöä vaikeassa talous- ja rahoitustilanteessa EU on hyväksynyt Eurooppa 2020 -strategian, jolla pyritään luomaan edellytykset aiempaa älykkäämpää, kestävämpää ja osallistavampaa kasvua varten. Nämä tavoitteet on tarkoitettu ankkuroida käytäntöön erinäisten kunnianhimoisten poliittisten aloitteiden avulla:

- Huhtikuussa 2011 sisämarkkinoiden vauhdittamiseksi laaditulla "Sisämarkkinoiden toimenpidepaketilla"¹ haluttiin korostaa inhimillisten tekijöiden ja luottamuksen merkitystä Euroopan talouden ja yhdentymisen moottoreina lujittamalla sosiaalisia näkökohtia yritystoiminnan edistämiseen tähtävien politiikkojen täytäntöönpanossa. Tämä edellyttää yritysten vastuun lisäämistä sosiaalista ympäristöään kohtaan ja korostaa sitä erityistä roolia, joka sosiaalisesti vastuullisilla yrityksillä voi olla.
- Samanaikaisesti Innovaatiounioni-lippulaivahanke edistää sosiaalista innovointia, joka tarkoittaa yhdistysten ja sosiaalisten yritysten luovuuden hyödyntämistä heikoimmassa asemassa olevien ryhmien hyväksi ja sellaisiin kiireellisiin sosiaalisiin tarpeisiin vastaamiseksi, joita markkinat tai julkinen valta eivät ole täyttäneet.
- "Köyhyyden ja sosiaalisen syrjäytymisen torjunnan eurooppalainen foorumi" ehdotti vuoden 2010 lopussa kokonaisvaltaista strategiaa kansallisten ja eurooppalaisten politiikkojen koordinoimiseksi, jotta Euroopasta tulisi entistä osallistavampi, sekä osuus- ja yhteisötalouden toimijoiden potentiaalin hyödyntämiseksi köyhyyden ja sosiaalisen syrjäytymisen torjunnassa.
- Tiedonannossaan "Globalisaation aikakauden yhdenmety teollisuuspolitiikka" komissio totesi, että "tarvitaan uutta toimintatapaa, jotta voidaan tasapainottaa voiton maksimointi lyhyellä aikavälillä ja toisaalta kestävä arvon luominen pidemmällä ajalla"².

Haasteina ovat kasvu ja kilpailukyky, jotka ovat mahdollisia ainoastaan unionin kansalaisten luottamuksen palautumisen myötä. Meidän on hyödynnettävä Euroopan innovointi- ja luomiskapasiteettia pysyen samalla uskollisina arvoillemme, joita ovat vastuullisuus ja avoimuus mutta myös oikeus, sosiaalinen osallisuus ja solidaarisuus. Tämä uusi osallistava ja kestävä kasvu, jossa keskitytään työpaikkojen luomiseen kaikille, edellyttää näin ollen erityisesti sellaisen reaalityalouden elvyttämistä, joka perustuu arvoa tuottaviin, avoimella ja vastuullisella tavalla johdettuihin yrityksiin.

Edellä esitetyn perusteella "Vastuullisen yritystoiminnan" paketissa ehdotetaan erinäisiä toimenpiteitä ja aloitteita, joilla pyritään lujittamaan ja laajentamaan EU:n yhteiskunta- ja talousmallia, joka on 500 miljoonan eurooppalaisen yhteisen elämän kulmakiviä. Tämän aloitteen myötä komissio haluaa kannustaa ja auttaa yritysmaailmaa osallistumaan yhteiseen pyrkimykseemme palauttaa vastuullisuus, luottamus ja sosiaalinen osallisuus Euroopassa sovellettavan kestävämmän taloudellisen mallin ytimeen, koska kestävä talouskasvu ei toteudu ilman sosiaalista koheesiota. Tässä yhteydessä komissio antaa kaiken tukensa yritystoimille ja innovatiivisille aloitteille, jotka lisäävät työllisyyttä ja sosiaalista osallisuutta sekä parantavat Euroopan talouden kilpailukykyä.

¹ "Sisämarkkinoiden toimenpidepaketti – 12 viputekijää kasvun vauhdittamiseksi ja luottamuksen lisäämiseksi", KOM(2011) 206 lopullinen, 13. huhtikuuta 2011.

² KOM(2010) 614 lopullinen/2, 17. marraskuuta 2010.

Näin tehdessään komissio ottaa huomioon näkemykset, joita sidosryhmät ovat esittäneet Euroopan unionissa vuodesta 2010 alkaen järjestetyissä julkisissa kuulemisissa, ja panee merkille voimakkaan kiinnostuksen näitä kysymyksiä kohtaan.

"Vastuullisen yritystoiminnan" paketti koostuu seuraavista osista:

- tämä johdantotiedonanto
- ehdotus tilinpäätösdirektiivien tarkistamiseksi³
- ehdotus avoimuusdirektiivin tarkistamiseksi⁴
- tiedonanto yritysten yhteiskuntavastuusta⁵
- tiedonanto sosiaalisen yrittäjyyden aloitteesta⁶

Paketilla on seuraavat kaksi tavoitetta:

- Luoda taloudellinen ympäristö, joka on entistä myönteisempi luovuudelle ja innovoinnille ja joka parantaa luottamusta yrity maailmaan yksinkertaistamalla hallinnollisia rasitteita ja esteitä, jotka hankaloittavat erityisesti pienten ja keskisuurten yritysten (pk-yritysten) toimintaa; tämän myötä pk-yrityksille avautuu mahdollisuus kasvuun. Tämä edellyttää erityisesti kirjanpidon avoimuutta ja liiketoimintaa koskevien sääntöjen hienosäätöä ja saattaa johtaa hallinnollisten kustannusten vähenemiseen 2,3 miljardilla eurolla.
- Tuoda julki vastuullista ja sosiaalista yrittäjyyttä yhteiskunnassa koskeva komission visio ja hankkeet. Tässä yhteydessä on tarpeen pohtia uudelleen erityisesti yritysten roolia yhteiskunnassa sekä ympäristöä, jossa yrittäjiä kannustetaan kehittämään innovatiivisia ja taloudellisesti kannattavia hankkeita, joilla on voimakkaita sosiaalisia vaikutuksia.

1. Kestävämmän taloudellisen ympäristön luominen erityisesti pk-yrityksille

Molempien tähän pakettiin kuuluvien lainsäädäntöaloitteiden tavoitteena on vahvistaa luottamusta eurooppalaisten yritysten toimintaan.

Tilinpäätösdirektiivit käsittelevät eurooppalaisten pääomayhtiöiden tilinpäätöksiä ja konsolidoituja tilinpäätöksiä. Ne vähentävät pk-yrityksiin kohdistuvia hallinnollisia rasitteita luomalla kevennetyn järjestelyn pienyrityksille. Ne lisäävät sellaisten yritysten tilinpäätösten selkeyttä ja vertailtavuutta, joilla on voimakas rajatylittävä ulottuvuus ja vaikutusta merkittävään määrään kolmansia osapuolia. Lisäksi ne suojelevat käyttäjiä pitämällä näiden tarvitsemat tiedot luottamuksellisina.

Avoimuusdirektiivin nykyaikaistamisen myötä komissio haluaa tukea pienten ja keskisuurten pörssiyritysten pääsyä säännellyille markkinoille. Neljännesvuosittaisten tietojen julkaisuvelvoitteen poistamisen pitäisi paitsi vähentää pienten ja keskisuurten pörssiyritysten listautumiskuluja myös kannustaa keskipitkän ja pitkän aikavälin investointeihin ja täten edistää sosiaalisesti vastuullisia investointeja.

Näillä kirjanpitomääräyksiä ja avoimuutta koskevilla aloitteilla pyritään myös parantamaan luonnonvaroiltaan rikkaiden maiden avoimuutta, Euroopan unioniin kuuluvat maat mukaan lukien, lisäämällä kaivos- ja metsäyritysten vastuullisuutta. Eurooppalaisilla markkinoilla noteeratut kaivos- ja metsäyritykset sekä noteeraamattomat suuryritykset julkaisevat raportin

³ KOM(2011) 684 lopullinen.

⁴ KOM(2011) 683 lopullinen.

⁵ KOM(2011) 681 lopullinen.

⁶ KOM(2011) 682 lopullinen.

hallituksille suoritetuista maksuista. Maksut eritellään raportissa maittain, ja jos maksut koskevat tiettyä hanketta, hankkeittain, olennaisuusrajaa noudattaen. Tällaiset raportit tarjoavat luonnonvaroiltaan rikkaiden maiden kansalaisille huomattavasti enemmän tietoa siitä, mitä eurooppalaiset yhtiöt tarkkaan ottaen maksavat isäntämaiden hallituksille vastineeksi kyseisten maiden luonnonvarojen hyödyntämisoikeudesta.

Olisi huomattava, että kyseisiä ehdotuksia täydennetään vuonna 2012 lainsäädäntöehdotuksella, jonka tarkoituksena on edistää muiden kuin taloudellisten tietojen julkistamista.

2. Vastuullisen ja sosiaalisen yrittäjyyden yhteiskunnallisen roolin uudelleentarkastelu

Pakettiin kuuluvat kaksi tiedonantoa täydentävät toisiaan ja ovat tulosta yhteisestä komission aloitteesta ja aiemmin toteutetusta merkittävästä kuulemis- ja keskustelumenettelystä.

Yritysten yhteiskuntavastuuta koskevassa tiedonannossa esitellään strategia, jonka avulla kaikki yritykset voivat paremmin myötävaikuttaa Eurooppa 2020 -strategian tavoitteiden saavuttamiseen hyödyntämällä potentiaaliaan yhteiskunnallisen ja omistaja-arvon luomiseksi. Siinä ehdotetaan yritysten yhteiskuntavastuulle uudenaikaista määritelmää, joka on johdonmukainen kansainvälisesti tunnustettujen periaatteiden ja suuntaviivojen kanssa. Tiedonannossa tarkastellaan keinoja yritysten vastuullisten käytäntöjen tekemiseksi paremmin tunnetuiksi ja niiden palkitsemiseksi julkisessa politiikassa (investoinnit, julkiset hankinnat, muiden kuin taloudellisten tietojen avoimuus) ja yksityisten toimijoiden osalta (kuluttajat, sijoittajat). Siinä varmistetaan kansainvälisesti tunnustettujen periaatteiden ja suuntaviivojen soveltamisen seuranta ja määritellään keinoja yrityksiin ja ihmisoikeuksiin liittyvien YK:n ohjaavien periaatteiden täytäntöönpanemiseksi. Lisäksi siinä kehoitetaan jäsenvaltioita kehittämään todellisia yritysten yhteiskuntavastuuta koskevia strategioita, käynnistetään keskustelu yhteiskunnan haasteista (väestörakenteen muutos, terveys, työhyvinvointi, paikallinen kehitys) ja korostetaan yritysten yhteiskuntavastuun merkitystä koulutuksen alalla.

Sosiaalisen yrittäjyyden aloite koskee puolestaan erityisemmin yrityksiä, joiden tärkeimpänä tehtävänä voittoa tuottavan taloudellisen toiminnan harjoittamisessa on palvella yleistä etua sosiaalisesta, yhteiskunnallisesta ja ympäristöön liittyvästä näkökulmasta katsottuna. Tällaisten yritysten osuus Euroopan taloudesta on merkittävä ja edelleen kasvava, ja ne osallistuvat myös itse osuus- ja yhteisötalouden vahvistamiseen. Näitä yrityksiä on jo kaikissa jäsenvaltioissa. Ne toimivat usein sosiaalisen innovoinnin ja muutoksen pioneereina ja voivat soveltaa erilaisia organisaatiomalleja – pääomayhtiö, osuuskunta, keskinäinen yritys, yhdistys tai säätiö – mutta ne kaikki uudelleeninvestoivat realisoimansa voiton (tai ainakin suurimman osan siitä) sosiaalisten tavoitteidensa saavuttamiseen. Vaikka ne ovat mukana kansalais- ja yhteisöaloitteissa, joiden kautta ne luovat uusia rajapintoja ja yhteyksiä toimijoiden välille, niiden näkyvyydessä on silti puutteita eivätkä ne ole saaneet riittävästi tunnustusta suuren yleisön, poliittisten päättäjien ja sijoittajien taholta. Sen vuoksi kyseisen tiedonannon tavoitteena on luoda sosiaaliselle yrittäjyydelle suotuisat olosuhteet, jotka kannustavat kehittämään sisämarkkinoilla innovatiivisia ja taloudellisesti kannattavia aloitteita, joilla on voimakkaita sosiaalisia vaikutuksia. Tiedonannossa tarkastellaan, tulevatko tämäntyyppisten yritysten toimintatapa, erityispiirteet ja tavoitteet riittävällä tavalla huomioon otetuiksi kaikilla eurooppalaisen politiikan aloilla. Lisäksi siinä esitetään toimenpiteitä, joilla helpotetaan sosiaalisten yritysten (yksityisen ja julkisen) rahoituksen saantia sekä niiden näkyvyyden ja tunnustamisen parantamista ja joilla luodaan suotuisampi sääntely-ympäristö niin yritysten kuin julkisten hankintojen tai valtiontukien kannalta.